

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет гуманітарної та економічної освіти

Кафедра педагогіки вищої школи

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТРЕНІНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
(шифр і назва спеціальності)

**за освітньо-науковою програмою
«Освітні, педагогічні науки»**
(назва програми)

мова навчання українська

Слов'янськ – 2022 р.

Розробники:

Топольник Я.В. – професор кафедри педагогіки вищої школи, доктор педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

Саяпіна С.А., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Чернякова О.В. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки вищої школи

Протокол № 13 від «15» червня 2022 р.

Завідувач кафедри Топольник Я.В. _____
(ПІБ)

Погоджено групою забезпечення спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Керівник групи забезпечення С.А.Саяпіна _____
(ПІБ)

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«27» червня 2022 р.

протокол № 9

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	вибіркова	
Загальна кількість годин – 150	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	2-й	2-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 3 самостійної роботи студента – 8	14 год.	14 год.
	Практичні	
	26 год.	26 год.
	Самостійна робота	
	110 год.	110 год.
Вид контролю: екзамен		

Метою вивчення навчальної дисципліни «Тренінгова діяльність у закладі вищої освіти» є підготовка здобувачів вищої освіти до розробки та проведення власних тренінгів з формування загальних і фахових компетентностей в освітньому процесі закладу вищої освіти, використання тренінгових занять і вправ під час підготовки здобувачів, розвиток навичок викладача-тренера не тільки в сфері викладання профільних дисциплін, але й реалізаційних здатностей у сфері педагогіки й психології, вміння створювати умови багаторівневої комунікації для всіх учасників тренінгового заняття, визначити основні закономірності побудови тренінгових програм, застосовувати нестандартні підходи в процесі освітньої діяльності.

МАТРИЦЯ

2. Матриця результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни «Тренінгова діяльність у закладі вищої освіти»

Результати навчання	Методи навчання	Методи контролю
<p>Здатність розробляти та реалізовувати тренінгові програми різного спрямування, обґрунтовувати суть і специфіку навчальних тренінгів, їх цільових орієнтирів та можливостей.</p> <p>Здатність аналізувати існуючу науково-методичну документацію проведення тренінгів, розробляти тренінгові заняття, відбирати необхідний дидактичний матеріал і конструювати предметний зміст тренінгового заняття, обґрунтовувати форми та методи своєї діяльності.</p> <p>Здатність діагностувати й оцінювати рівень проведеного навчального тренінгу.</p> <p>Здатність визначати доцільність використання навчальних тренінгів, виходячи з мети та задач навчально-пізнавальної, дослідницької діяльності тих, хто навчається.</p> <p>Здатність організовувати роботу групи, знаходити підходи до кожної особистості в колективі.</p> <p>Готовність здійснювати самоаналіз власної діяльності, оцінювати її результати й проводити її коригування.</p> <p>Готовність моделювати власну траєкторію розвитку тренерської компетентності шляхом участі в тренінгових групах, супервізії та інтервізії власної роботи тощо.</p> <p>Готовність до позитивного сприйняття нових викликів, ефективного вирішення суперечливих ситуацій і питань у професійно-педагогічній, науковій діяльності.</p> <p>Готовність дотримуватися професійних етичних принципів у роботі тренера.</p>	<p>Поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання з використанням інноваційних технологій:</p> <p>– словесні методи: лекція (проблемна, лекція з розгляду конкретних ситуацій, лекція-роздум, лекція-консультація, круглий стіл, мультимедійна тощо), пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, бесіда, диспут, дискусія за матеріалами лекції та вивчених літературних джерел, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, семінар-вирішення ситуаційних задач, аналіз конкретних ситуацій (casestudy);</p> <p>– наочні методи: спостереження, демонстрація;</p> <p>– практичні методи: обробка довідкової інформації, тезування, рецензування, самостійна робота (робота із друкованими та електронними інформаційними ресурсами, виконання завдань: конспектування, анотування, написання есе);</p> <p>відеометод: дистанційні, мультимедійні</p>	<p>спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне та письмове опитування, практична перевірка, рейтинговий контроль, взаємоконтроль (взаємооцінка), самоконтроль, оцінювання самостійної роботи(повідомлення, кросворд, блок-схема, таблиця, пам'ятка викладачу-тренеру, сценарій тренінгового заняття тощо), екзамен.</p>

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л.	пр.	лаб.	с.р.		л.	пр.	лаб.	с.р.
Тема 1. Навчальний тренінг у системі підготовки фахівців із вищою освітою	14	2	2		10	14	2	2		10
Тема 2. Підготовка навчального тренінгу	40	4	6		30	40	4	6		30
Тема 3. Проведення навчального тренінгу	40	4	6		30	40	4	6		30
Тема 4. Особливості підготовки викладача до тренерської роботи	28	2	6		20	28	2	6		20
Тема 5. Особливості роботи тренера під час проведення навчального тренінгу	28	2	6		20	28	2	6		20
Усього годин	150	14	26		110	150	14	26		110

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		дфн	зфн
1	Навчальний тренінг у системі підготовки фахівців із вищою освітою	2	2
2	Підготовка навчального тренінгу	4	4
3	Проведення навчального тренінгу	4	4
4	Особливості підготовки викладача до тренерської роботи	2	2
5	Особливості роботи тренера під час проведення навчального тренінгу	2	2
	Разом	14	14

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		дфн	зфн
1	Сутність і роль тренінгових технологій у вищій школі	2	2
2	Використання тренінгових технологій у викладацькій діяльності	6	6

3	Конструювання програм тренінгу та оцінка їх ефективності	6	6
4	Керівник тренінгової групи	6	6
5	Проведення навчального тренінгу: рекомендації майбутнім викладачам-тренерам	6	6
	Разом	26	26

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		дфн	зфн
1	Теоретичні засади методики розробки тренінгових технологій у вищій школі	10	10
2	Організаційно-методичний та етичний аспекти тренінгової діяльності.	30	30
3	Методика підготовки та проведенні тренінгу.	30	30
4	Сучасні вимоги до професіоналізму та особистості тренера.	20	20
5	Особливості тренінгової діяльності викладача закладу вищої освіти	20	20
	Разом	110	110

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

6. Засоби діагностики результатів навчання

Діагностика результатів навчання включає диференційований та об'єктивний облік результатів освітньої діяльності здобувачів і включає наступні блоки:

– контроль засвоєння теоретичних знань (усне опитування, обговорення проблемних питань, розв'язання ситуаційних завдань, виконання аудиторних та позааудиторних робіт тощо на практичних заняттях);

- контроль самостійної роботи здобувачів (повідомлення, кросворд, блок-схема, таблиця, пам'ятка викладачу-тренеру, сценарій тренінгового заняття тощо);
- підсумковий контроль: семестровий екзамен.

Питання до екзамену

1. Особливості тренінгового навчання у закладі вищої освіти.
2. Традиційне та тренінгове навчання: спільне та відмінне.
3. Пасивні, активні та інтерактивні технології навчання.
4. Класифікація тренінгів.
5. Формування загальних і фахових компетентностей у тренінговому навчанні.
6. Методика розроблення навчального тренінгу з формування загальних і фахових компетентностей студентів.
7. Цілі та компетентнісно-орієнтовані результати навчального тренінгу.
8. Цільові групинавчального тренінгу.
9. Розроблення програми навчального тренінгу.
10. Етапи проведення тренінгу.
11. Вступна частина тренінгу.
12. Основна частина тренінгу.
13. Завершальна частина тренінгу.
14. Тренінгові методи.
15. Тренінгові вправи.
16. Тренінгові завдання.
17. Управління самостійною роботою студентів під час тренінгового навчання.
18. Види самостійної діяльності здобувачів під час тренінгового навчання.
19. Аудиторна самостійна робота здобувачів під час тренінгу.
20. Організація позааудиторної самостійної роботи здобувачів як важливий елемент тренінгового навчання.
21. Система функцій управління самостійною роботою здобувачів під час тренінгового навчання.
22. Умови ефективної організації самостійної роботи здобувачів у межах тренінгу.
23. Оцінювання ефективності навчального тренінгу.
24. Оцінювання якості процесу навчального тренінгу.
25. Оцінювання якості результатів учасників навчального тренінгу.
26. Фокус-група як ефективна форма оцінювання навчального тренінгу.
27. Форми визначення результатів тренінгового навчання учасників.
28. Критерії та форми оцінювання роботи тренера.
29. Види компетентностей професійної кваліфікації викладача-тренера.
30. Роль тренера у тренінговій діяльності.
31. Робота тренера та викладача: спільне та відмінне.

32. Розвиток педагогічної майстерності викладача-тренера у закладі вищої освіти.
33. Тренінг для викладача закладу вищої освіти.
34. Особливості проведення тренінгу у системі комбінованого навчання
35. Тренерські пари у тренінговому навчанні.
36. Формування групової динаміки під час проведення навчального тренінгу.
37. Етапи розвитку, що проходить група, та завдання тренера.
38. Робота тренера з дорослими учасниками тренінгу.
39. Робота тренера зі складними учасниками тренінгу.
40. Організаційні умови проведення навчального тренінгу.

7. Рекомендована література

Основна

1. Афанасьєв М.В., Полякова Г.А., Романова Н.Ф. та ін. Тренінгове навчання в закладі вищої освіти: навчально-методичний посібник / за заг. ред. М.В.Афанасьєва. Харків: ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2018. 323 с.
2. Афанасьєва Н.Є., Перелигіна Л.А. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу: Навчальний посібник. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/4053/1/МСПТ%20навчальний%20посібник.pdf>
3. Лук'янова Л. Тренінгові технології в освіті дорослих URL: <http://lib.iitta.gov.ua>.
4. Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Тренінгова діяльність у закладі вищої освіти» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Освітні, педагогічні науки» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки денної та заочної форми навчання / Уклад.: Я.В.Топольник. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2021. 90 с.
5. Методичні рекомендації з проведення тренінгових занять для підготовки освітнього персоналу до розвитку організаційної культури в умовах соціальної напруженості/ Л.М.Карамушка, О.В.Креденцер, К.В.Терещенко [та ін.]; за ред. Л.М.Карамушки. Київ: Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, 2018. 49 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/712898/>
6. Святенко Ю.О. Тренінг особистісного зростання: навч.-метод, посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 112 с.

Допоміжна

1. Адамська З.М. Соціально-психологічний тренінг як фасилітативне середовище для розвитку фасилітативних здібностей майбутнього психолога. *Філософсько-психологічні аспекти лідерства в бізнесі, освіті та державі*: збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, 15 березня 2019 р. Львів: СПОЛОМ, 2019. С. 17–21.

2. Гармаш Т. А. Застосування тренінгових технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців із логістики до управлінської діяльності. *Worldsciencenews*. Morrisville, 2018. Р. 92–95.
3. Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій: український і зарубіжний досвід: колективна монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 340 с.
4. Цюняк О. Формування професійної готовності майбутніх магістрів початкової освіти до інноваційної діяльності засобами тренінгових технологій. *Збірник наукових праць «Проблеми підготовки сучасного вчителя»*. 2020. Вип. 1(21), ч. 2. С.152-156.
5. Шоробура І., Ткаченко Ю. Тренінгові технології у закладах вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2019. № 2 (169). С.6-12.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років: проєкт. URL:<http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>
2. На тренінг во всеоружии: рекомендації учаснику тренінга. URL: <http://www.trn.ua/articles/203> .
3. Он-лайн платформа неформальної освіти. URL: <https://learnlifelong.net/platform>
4. Організація та проведення тренінгів. URL: http://www.ppngo.org/sub_page.php?menu=2 .
5. Підготовка й організація роботи викладачів. URL: http://pidruchniki.ws/10310208/psihologiya/pidgotovka_organizatsiya_robiti_v_ikladachiv .
6. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 1 лип. 2014 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
7. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16.07.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitkupedagogichnoyi-osviti> .
8. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року: проєкт. URL: http://osvita.ua/doc/files/news/438/43883/HE_Reforms_Strategy_11_11_2014.pdf

9. Посилання на дистанційний курс

дистанційний курс „Тренінгова діяльність у закладі вищої освіти” (<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/enrol/index.php?id=1363>).